

Himne, bandera i Estat

Un dels efectes de viatjar una mica pel món és que hom constata la universalitat del patriotisme, l'acció constant dels Estats per promoure'l, i l'escassa racionalitat que sol regnar en la matèria. Si no eixim de casa, correm el risc de pensar que els patriotes poc racionals són només els catalans, que passegen pertot arreu les quatre barres, que canten himnes com "Els segadors" en tota ocasió propícia, i que es miren amb suficiència o amb sospita els espanyols perquè tenen un himne poderós però sense lletra. L'himne i la bandera, vostès ho poden comprovar regularment, són una presència vital en tot esdeveniment públic, es diga nacional o internacional, com ara les desfildes, els dies de la pàtria, o les competicions esportives, jocs olímpics, i altres festes i festivals de tota mena. Viatjar, per tant, ajuda a comprovar que aquest fenomen no solament és universal sinó que en determinats països té una potència fabulosa. Com ara l'embanderament general als Estats Units d'Amèrica, on l'ensenya de les barres i estrelles oneja o flameja a tot arreu, dels bancs i les gasolineres fins als restaurants i a les cases particulars del veïnat, i no només els dies de festa sinó els dies de cada dia. O com a Mèxic, on una llei detallada concreta quan i com s'ha d'exhibir la bandera, per exemple al final de tots els programes de televisió (amb imatges d'un patriotisme innocent i exaltat), i on cada vesprada, a la plaça del Zócalo de la capital, una immensa bandera nacional, molt més gran que aquella que el ministre Trillo va posar a Madrid, és arriada i recollida amb veneració profunda per un escamot ritual de soldats, i el públic assisteix a la cerimònia amb la mà al pit i amb cara de concentració reverent, tal com vaig constatar fa alguns anys. I en un altre viatge, fa menys anys, passejant per la ciutat mexicana de Guadalajara, vaig veure oberta la porta d'un palau bellíssim, seu del "poder legislatiu", és a dir, del Parlament de Jalisco, i a l'entrada hi havia un gran escrit que deia, traduït: "Què són l'Estat, l'Himne i la Bandera? Són tres coses que sumades donen la Pàtria, entitat superior, excelsa que ens unifica i obliga per igual, i a la qual tots ens devem". Era el lema, la idea, el concepte,

Joan Francesc Mira

d'una exposició que devia voler instruir els ciutadans en la doctrina oficial, la formació de l'esperit nacional a través de l'alt valor dels símbols. De manera que la pàtria és la suma d'Estat, himne i bandera, i per això els qui tenim les dues

darreres coses, però no la primera, deu ser que no tenim una pàtria com cal, no tenim aquesta entitat excelsa que ens unifica i obliga. La nostra pàtria obliga poc, la d'ells, com tantes altres, pot obligar moltíssim.

Pot obligar, sobretot, a cantar himnes guerrers, com el de Mèxic, que no podem cantar els qui no podem fer guerres pròpies perquè no tenim canons ni tancs en propietat. A l'exposició, una senyoreta repartia fulls amb la lletra de l'himne, el cor repetit del qual diu així: "*Mexicanos, al grito de guerra / el acero aprestad y el bridón, / y retiemble en sus centros la tierra / al sonoro rugir del cañón*". A mi em sembla perfecte, de primera: així és com s'unifiquen les pàtries excelses, amb crits de guerra, amb espases, genets a la brida i, sobretot, amb canons que rugeixen tan fort que fan tremolar les entranyes de la terra. L'himne té deu estrofes, de les quals la primera fa una lleugera referència a la pau (dos versos), i tota la resta són *sangrientos combates, arrostrar la metralla, de tus hijos la sangre, el acero en sus manos, la espada terrible, horrible estruendo, trompa guerrera, lauros sangrientos, bravo adalid*, i repeticions de *fieros bridones, ardiente metralla, espada sangrienta*, i altres amenitats ben pròpies per ser cantades als patis de les escoles, a les places els dies de festa, al Parlament, i en altres ocasions on el civisme, l'amor a la pau, la concòrdia universal i altres valors equivalents solen ser el tema dels discursos oficials. Ja sé que l'origen de lletres com aquesta es pot trobar en "La Marsellesa", amb tot allò d'"*allons enfants de la patrie, le jour de gloire est arrivé*", a les armes ciutadans, formeu els batallons, i que "*un sang impur abreuve nos sillons*", que ja és ben bèstia. En comparació, versos com "endarrere aquesta gent tan ufana i tan superba", o "quan convé seguem cadenes", són una cosa ben innocent i pacífica. Sense Estat, batallons ni canons, i la guàrdia d'honor amb espadenyes.

"Què són l'Estat, l'Himne i la Bandera? Són tres coses que sumades donen la Pàtria, entitat superior, excelsa que ens unifica i obliga per igual, i a la qual tots ens devem". Era el lema, la idea, el concepte, d'una exposició que devia voler instruir els ciutadans en la doctrina oficial, la formació de l'esperit nacional a través de l'alt valor dels símbols